

“România Durabilă” (SIPOCA 613)

Valurile de cercetare sociologică

RD12

ODD 07 In Depth

(decembrie 2020)

Narativ de sinteză și concluzii

Livrabil

luna ianuarie 2021

A 12-a cercetare sociologică din cadrul proiectului “România Durabilă” SIPOCA 613, cu indicativul RD12, a avut drept scop continuarea măsurării la nivel detaliat, în adâncime (“in depth”), a opiniei publice privind celui de-al șaptelea Obiectiv de Dezvoltare Durabilă din cadrul Strategiei Naționale pentru Dezvoltare Durabilă a României 2030 (SNDDR 2030), și anume ODD 07 „Energie curată și la prețuri accesibile”.

Metodologie

Pe baza structurii obiectivelor de dezvoltare durabilă și a temelor de preocupare instituțională aferente acestora, așa cum sunt ele explicitate în SNDDR 2030 (pp. 37-41), echipa ARDA, împreună cu partenerii din cadrul SGG (DSG și DDD), a operaționalizat o listă de indicatori de opinie publică, pe următoarele teme de interes:

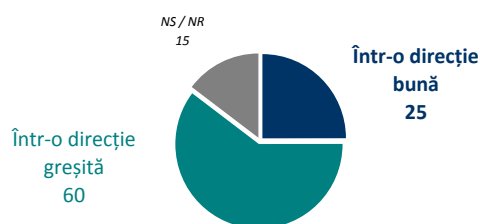
- Estimarea racordării gospodăriilor din România la rețeaua de energie electrică;
- Identificarea percepției populare asupra furnizării energiei electrice în România;
- Estimarea racordării gospodăriilor din România la rețeaua de gaze naturale;
- Identificarea percepției populare privind furnizarea de gaze naturale în România;
- Estimarea racordării gospodăriilor din România la serviciile de încălzire centrală;
- Identificarea percepției populare privind furnizarea serviciilor de încălzire centrală în România;
- Estimarea folosirii în gospodăriile din România a diferitelor modalități de încălzire;
- Identificarea percepției populare privind modalitățile de economisire a energiei;
- Identificarea percepției populare privind costul energiei în România;
- Identificarea percepției populare privind producția, importul și exportul de energie în România;
- Identificarea percepției populare privind sistemul energetic din România.

1. Climatul social general

Q01 DIRECȚIA LUCRURILOR

Q01. În general, considerați că România în momentul de față se îndreaptă într-o direcție bună sau într-o direcție greșită?

După cum se observă, la momentul efectuării barometrului RD 12 (ianuarie 2021), 60% dintre respondenți considerau că România se îndreaptă într-o direcție greșită, față de 25% care considerau că se îndreaptă într-o direcție bună. Comparativ cu luna precedentă (în care procente au fost 66% pentru „într-o direcție greșită” și 23% pentru „într-o direcție bună”) se constată o ușoară ameliorare a climatului social general. Aceasta se datorează, pe de o parte, stabilizării situației politice și, pe de altă parte, începutului de an și sentimentelor de speranță și înnoire date de acesta.

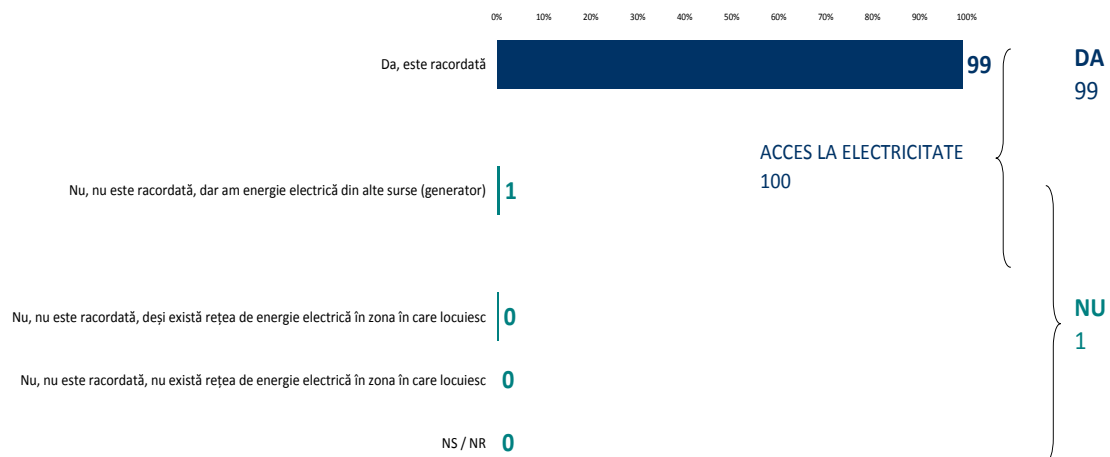
Procentajul celor care consideră că direcția este „greșită” este, totuși, foarte mare. În perspectivă, este probabil că știrile privind campania de vaccinare, precum și indiciile unei probabile scăderi a infectărilor vor îmbunătăți percepția asupra climatului social general.

2. Percepția generală asupra accesului la serviciile de furnizare de energie electrică, gaze naturale și termoficare

Vom începe prin a analiza, comparativ, răspunsurile la întrebările generale privind accesul cetățenilor la cele trei elemente majore ale acestui domeniu de dezvoltare durabilă: energia electrică, gazele naturale și serviciile de încălzire centrală.

După cum se vede din răspunsurile la întrebările Q02 și Q06, majoritatea respondenților declară că au o racordare/acces la electricitate și gaze.

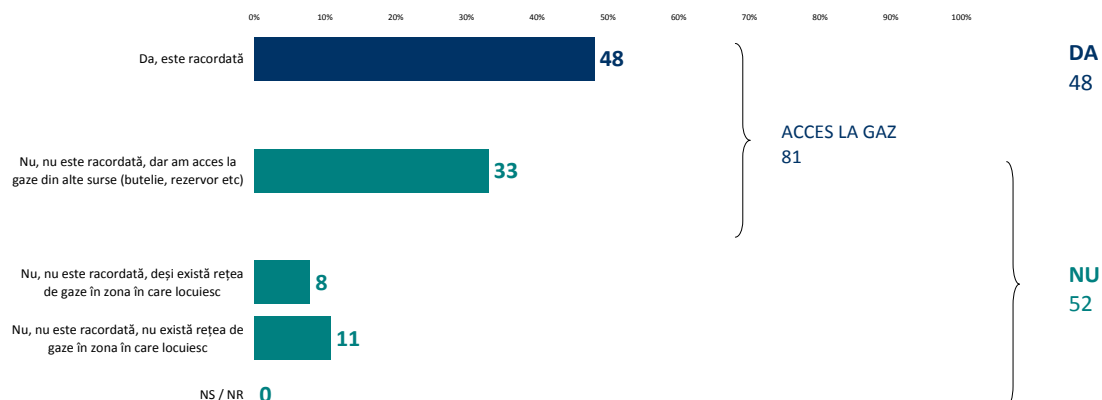
Q02. Gospodăria Dvs. este racordată la rețeaua publică de electricitate?

În privința racordării la rețeaua de electricitate, situația este foarte bună, 99% dintre respondenți afirmă că sunt racordați la aceste rețele.

Trebuie însă menționat că rețeaua generală de electricitate există de foarte mulți ani și transformările din societatea românească din ultimele decenii au avut printre vectorii majori tocmai existența acestei rețele.

Q06. Gospodăria Dvs. este racordată la rețeaua publică de gaze naturale (gaz metan)?

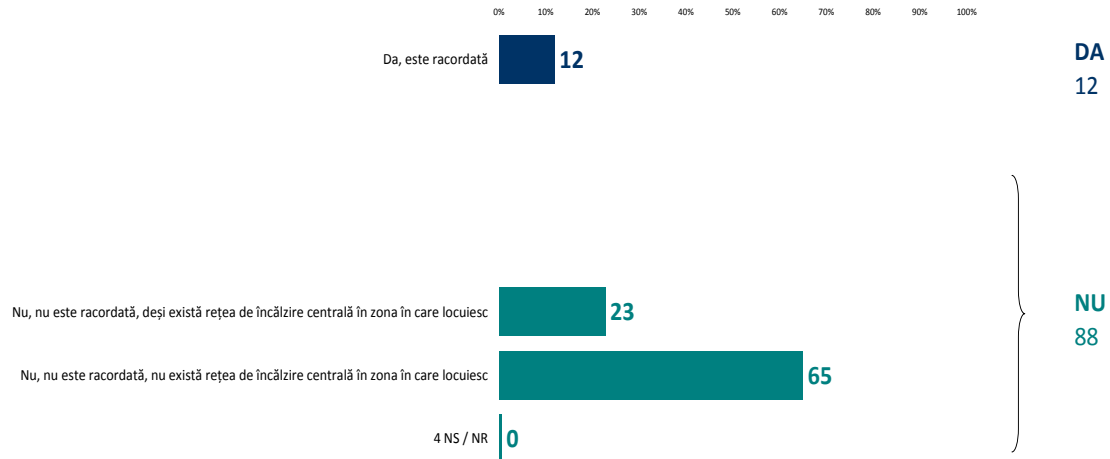

În privința accesului la gaze naturale, situația este relativ bună. În total, 81% dintre respondenți declară că *au acces* la gaze naturale, dar numai 48% sunt racordați la rețeaua publică, în timp ce 33% utilizează gaze din butelii sau rezervoare. Doar 19% dintre respondenți declară că nu au acces la gaze și 11% se află în zone în care nu există rețea de distribuție a gazelor.

Spunem că situația este *relativ* bună pentru că, deși 81% este un procent onorabil față de media Uniunii Europene, el este nesatisfăcător față de resursele de gaz de care dispune țara noastră și de istoricul exploatării acestora.

Ceea ce se poate spune este că, după căderea regimului comunist, în România nu a existat o strategie clară în privința extinderii rețelelor de gaze, ceea ce a dus și la relativa lipsă de preocupare a autorităților locale și la absența acestei teme de pe agenda societății civile.

Q11. Gospodăria Dvs, este racordată la rețeaua publică de încălzire centrală?

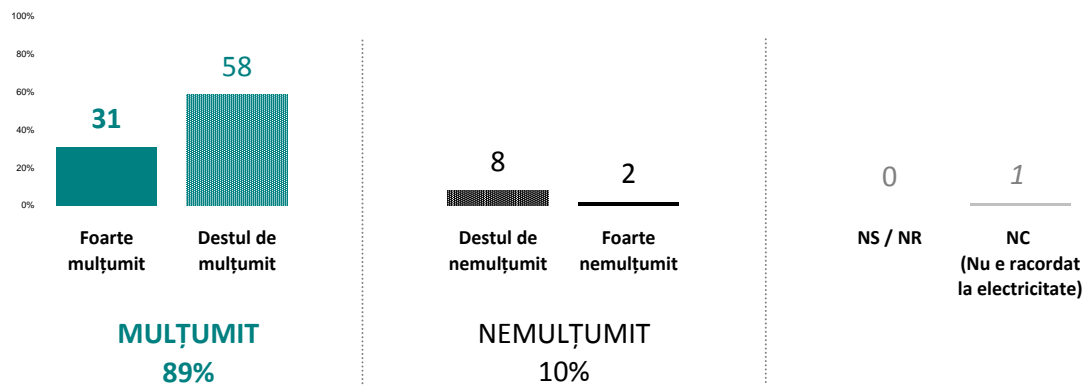

O situație total diferită se înregistrează în cazul rețelelor de încălzire centrală care acoperă doar 12% dintre gospodăriile respondenților. Tot aici, însă, se înregistrează și procentul cel mai mare de răspunsuri (65%) referitoare la inexistența unor asemenea rețele în zona în care locuiesc respondenții. Situația înfățișată de răspunsurile de mai sus este, în ansamblu, aparent bună.

Pachetul de întrebări **Q03-Q05** sondează opiniile referitoare la furnizarea energiei electrice.

Q03. DACĂ DA LA QU02 (COD 1)

Cât de mulțumit sunteți de furnizarea energiei electrice din zona în care locuiți?

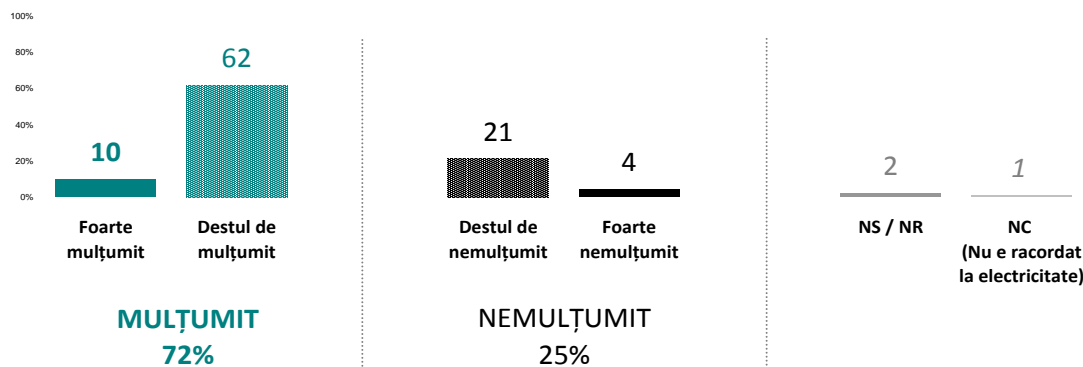

În general, pentru consumatorul din România, furnizarea energiei electrice e mulțumitoare (89% se declară „foarte” sau „destul de mulțumiți”), iar, dintre cei nemulțumiți, doar 2% se declară „foarte nemulțumiți”.

Q04. DACĂ DA LA QU02 (COD 1)

Cât de mulțumit/ă sunteți de următoarele aspecte din relația cu furnizorul de energie electrică?

Costul facturii de electricitate

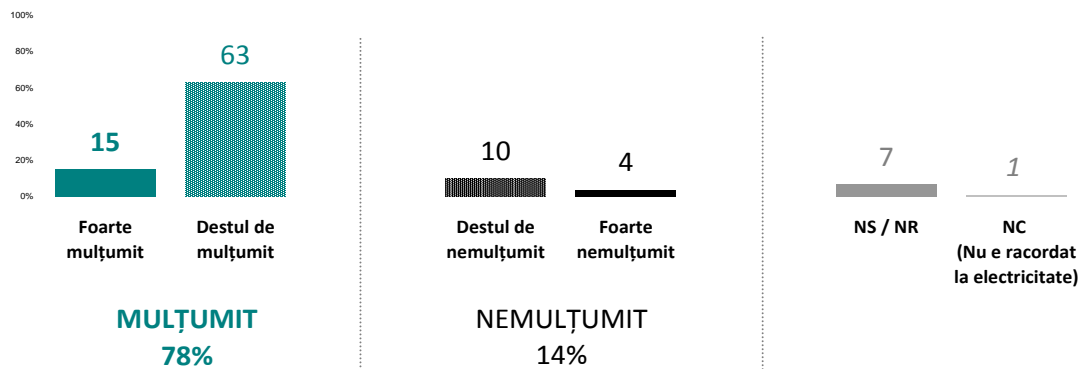

Intrând în amănunte, nemulțumirile cresc în privința costului facturii de energie (25%, din care 4% foarte nemulțumiți).

Q05. DACĂ DA LA QU02 (COD 1)

Cât de mulțumit/ă sunteți de următoarele aspecte din relația cu furnizorul de energie electrică?

Modul în care reprezentanții furnizorului de energie electrică rezolvă problemele pe care le semnalati

Dar există mai puțini nemulțumiți (14%) vizavi de modul în care furnizorul de energie electrică rezolvă problemele ridicate de cetățeni.

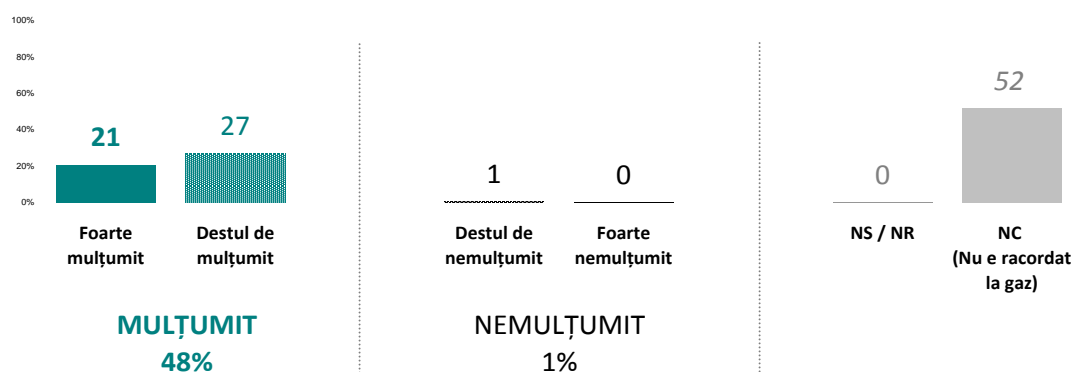
Pe ansamblu, cetățenii României consideră racordarea la rețeaua de energie electrică un fapt normal, iar raportarea la furnizor și la eventualele probleme este „naturală”, sentimentul de mulțumire fiind majoritar încadrat în categoria „destul de mulțumit”. La toate cele trei întrebări distribuția este de tip gaussian, cei „foarte nemulțumiți” fiind, în toate situațiile, foarte puțini. Este de

remarcat, de asemenea, procentajul mic NS/NR, ceea ce reflectă o siguranță a percepției.

În pachetul de întrebări **Q07-Q10** sunt sondate opiniile vizavi de furnizarea de gaze.

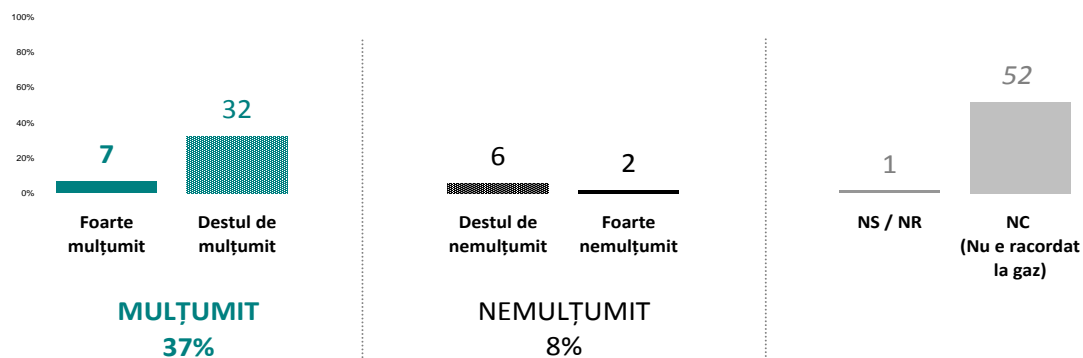
Q07. DACĂ DA LA QU06 (COD 1)

Cât de mulțumit sunteți de furnizarea de gaze din zona în care locuiți?

Q08. DACĂ DA LA QU06 (COD 1)

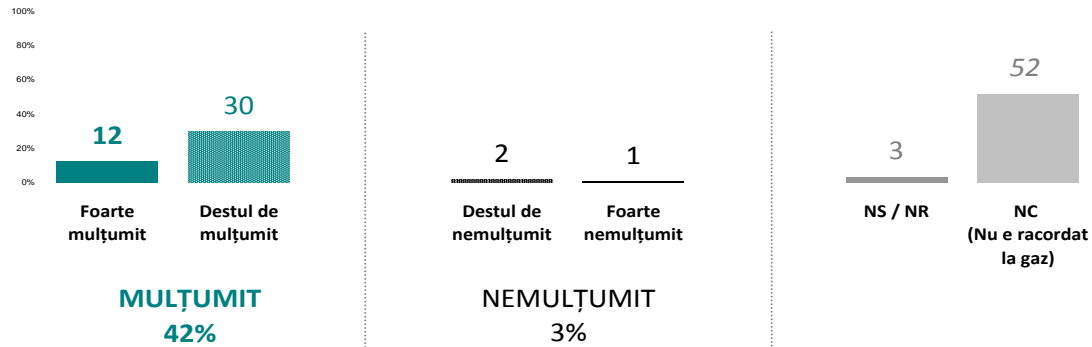
**Cât de mulțumit/ă sunteți de următoarele aspecte din relația cu furnizorul de gaze?
Costul facturii de gaze**

Q09. DACĂ DA LA QU06 (COD 1)

Cât de mulțumit/ă sunteți de următoarele aspecte din relația cu furnizorul de gaze?

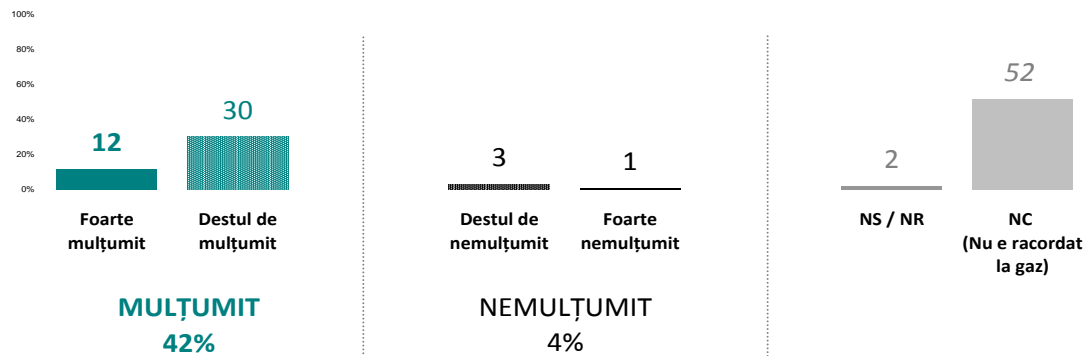
Modul în care reprezentanții furnizorului de gaze rezolvă problemele pe care le semnați

Q10. DACĂ DA LA QU06 (COD 1)

Cât de mulțumit/ă sunteți de următoarele aspecte din relația cu furnizorul de gaze?

Presiunea gazului, mai ales în perioadele reci

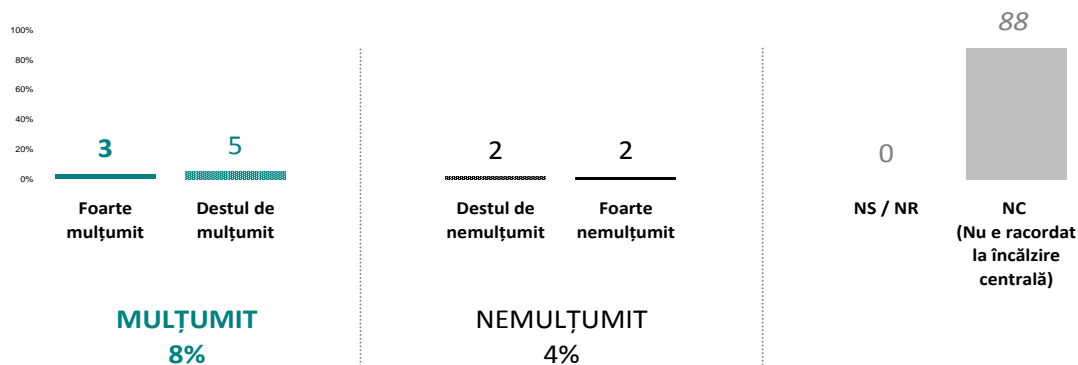

După cum se vede în graficele de mai sus, răspunsurile sunt similare celor referitoare la furnizarea de energie electrică, dar cu observația că, în cazul rețelelor de gaze, avem mai puțini respondenți. Diferă, însă, atitudinea față de costul facturii, consumatorii de gaze fiind, proporțional, mai puțin nemulțumiți decât în cazul costului energiei electrice. Este important că există puțină lume nemulțumită (4%, dintre care doar 1% „foarte nemulțumiți”) de presiunea gazului. Față de perioada comunistă, în care presiunea gazelor era o mare problemă, se constată o îmbunătățire categorică.

Pachetul de întrebări **Q12-Q15** se referă, similar, la percepția asupra furnizării serviciilor de încălzire centrală.

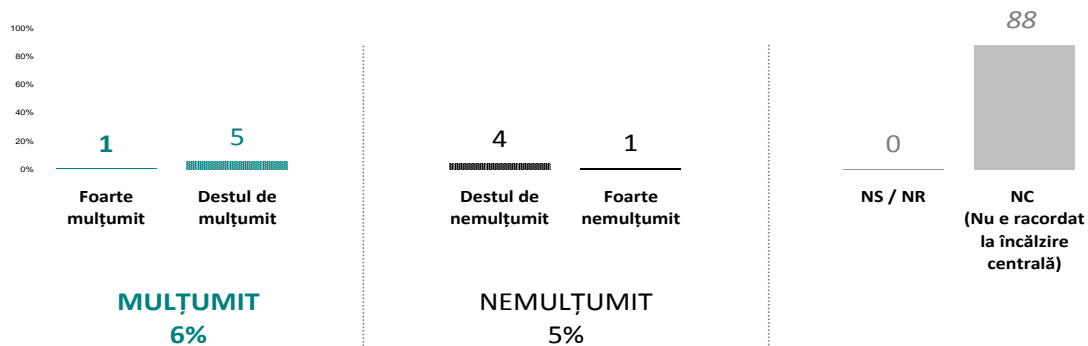
Q12. DACĂ DA LA QU11 (COD 1)

Cât de mulțumit sunteți de serviciile de încălzire centrală din zona în care locuiți?

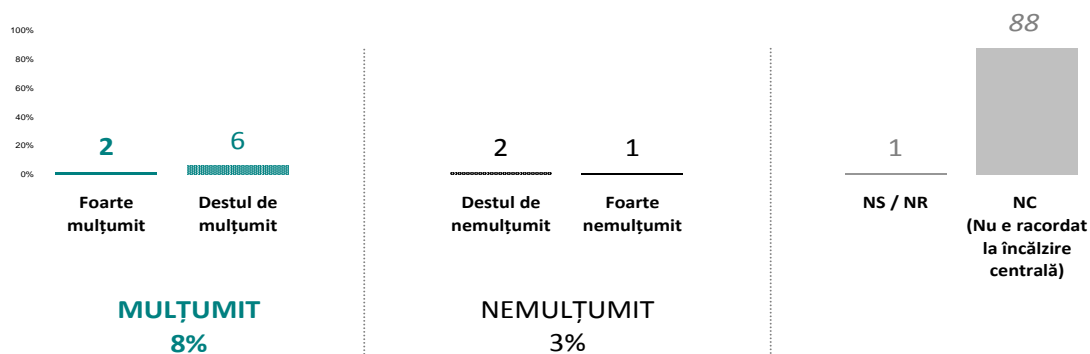
Q13. DACĂ DA LA QU12 (COD 1)

Cât de mulțumit/ă sunteți de următoarele aspecte din relația cu furnizorul de încălzire centrală? Costul facturii de încălzire centrală

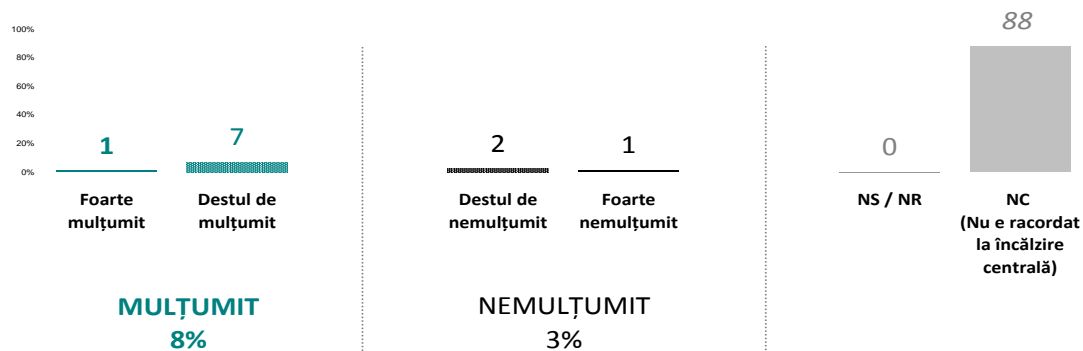
Q14. DACĂ DA LA QU12 (COD 1)

Cât de mulțumit/ă sunteți de următoarele aspecte din relația cu furnizorul de încălzire centrală? Modul în care reprezentanții furnizorului de încălzire centrală rezolvă problemele pe care le semnalăți

Q15. DACĂ DA LA Q12 (COD 1)

Cât de mulțumit/ă sunteți de următoarele aspecte din relația cu furnizorul de încălzire centrală?
Continuitatea furnizării de încălzire centrală (nu au fost întreruperi în ultima vreme)

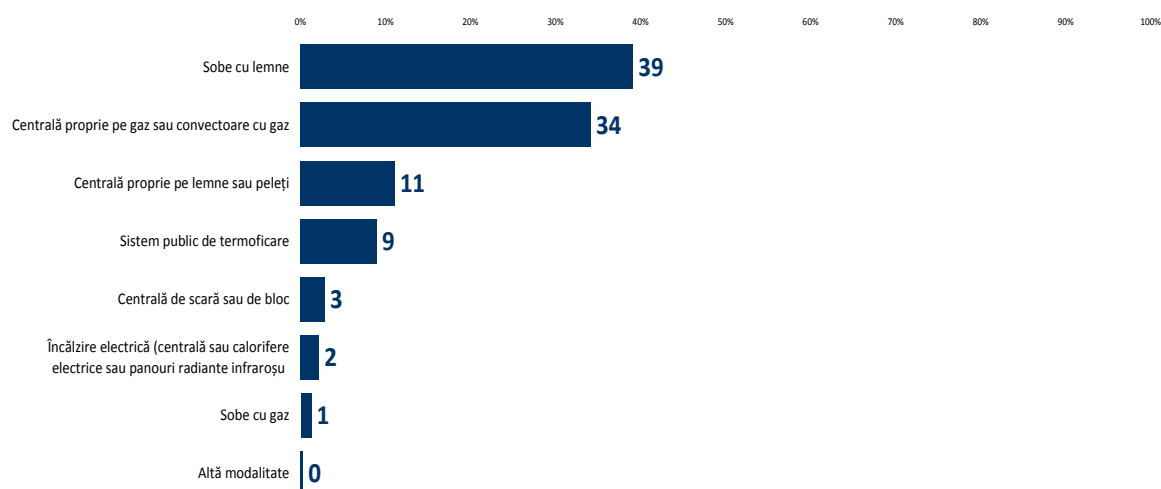

Întrucât numai 12% din totalul respondenților s-au declarat racordați la încălzirea centrală, analiza răspunsurilor în profunzime este mai dificilă. Observația de ansamblu este aceea că nemulțumirile sunt mult mai mari, în relația cu furnizorul, în special în privința costului facturii (unde raportul dintre mulțumiți și nemulțumiți este de 6 la 5), dar și în celelalte cazuri (solicitudinea furnizorului, continuitatea furnizării).

3. Sisteme de încălzire și elemente de standardizare a confortului termic

Întrebarea **Q16**, „Cum vă încălziți locuința?”, dezvăluie o realitate puțin măgulitoare pentru standardele Uniunii Europene.

Q16. Cum vă încălziți locuința?

Cei mai mulți dintre respondenți (39%) declară că folosesc sobe cu lemne, adică un sistem de încălzire cu randament mic, care presupune mult efort suplimentar din partea beneficiarului (achiziționare, tăiere, alimentare, evacuare etc).

Centralele proprii (un sistem modern, cu randament ridicat) se află pe locurile doi (34%, centrale pe gaz) și trei (11% centrale pe lemne sau peleți). La acestea se mai adaugă 2% dintre respondenți care folosesc încălzire proprie pe bază de energie electrică. Cumulând cele trei tipuri de încălzire, rezultă că 47% dintre gospodăriile din România sunt încălzite în sistem de centrală proprie.

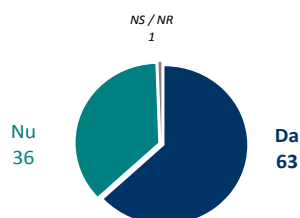
Împreună cu celelalte sisteme de încălzire proprie (sobe cu lemne sau cu gaz), se ajunge la procentul de 88%, gospodării care își asigură individual încălzirea și apa caldă.

Doar 9% dintre respondenți (mai) sunt racordați la sistemul public de termoficare și numai 3% sunt racordați la o centrală de scară sau de bloc.

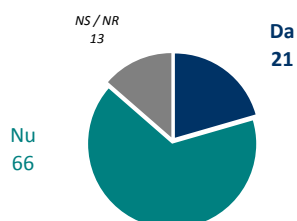
Nu e locul aici să judecăm avantajele sau dezavantajele diverselor sisteme de încălzire. Putem doar să observăm că în marile aglomerări urbane, în special în cartierele de blocuri, sistemele centralizate duc la un consum de ansamblu mai mic și, deci, sunt o soluție mai sustenabilă decât centralele individuale. Este, însă, evident, că discuțiile din mass media și din spațiul public sunt purtate partizan și nu contribuie la conturarea unei soluții durabile, pe termen lung.

Pachetul de întrebări **Q17-Q19** se referă la clasificarea gospodăriilor în funcție de câteva elemente standard.

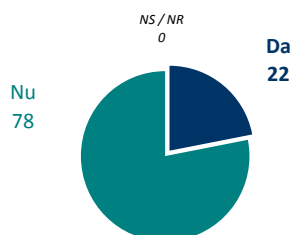
Q17. Locuiți într-o locuință termoizolată?

Q18. Aveți certificat de eficiență energetică?

Q19. Aveți aer condiționat în locuință?

Conform răspunsurilor, în România, 63% dintre gospodării sunt locuințe termoizolate, față de 36% situații în care respondenții declară că locuințele nu sunt termoizolate. De asemenea, 21% dintre respondenți susțin că locuința

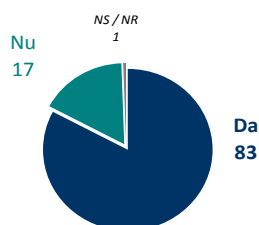
are certificat de eficiență energetică, în timp ce 66% indică faptul că nu au un astfel de certificat. La această întrebare avem, însă, un procentaj de 13% NS/NR. În fine, 22% dintre respondenți declară că posedă instalație de aer condiționat în locuință, față de 78% care nu au o astfel de instalație.

În ansamblu, răspunsurile la aceste trei întrebări denotă o stare nemulțumitoare a locuirii în România față de standardele europene. În opinia noastră, ar fi prioritară operația de certificare energetică, o acțiune care ar furniza decidenților o imagine clară asupra strategiilor și investițiilor în viitor.

4. Atitudini față de consumul de energie

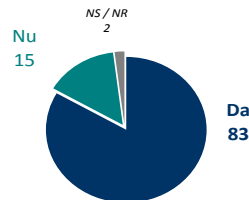
Pachetul de întrebări **Q20-Q24** consemnează autoevaluarea respondenților în acțiunile de scădere a consumului de energie în gospodărie.

Care din următoarele acțiuni le întreprindeți în gospodăria Dvs. pentru scăderea consumului de energie?
Q20. Utilizez becuri economice

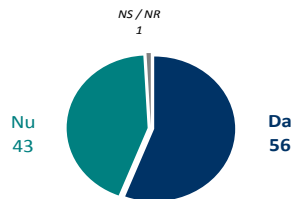
Majoritatea respondenților (83%) declară că utilizează becuri economice, față de 17% care nu folosesc acest tip de becuri.

Care din următoarele acțiuni le întreprindeți în gospodăria Dvs. pentru scăderea consumului de energie?
Q21. Utilizez electrocasnice din clase economice (A)

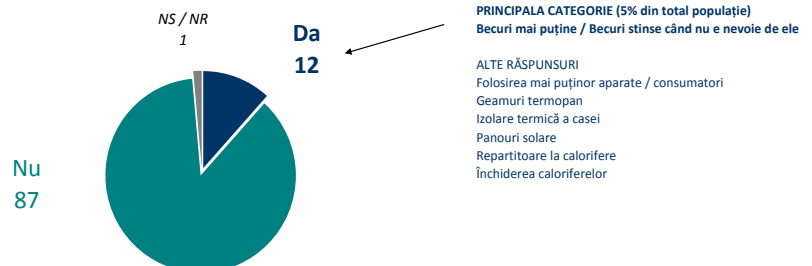
Un procentaj identic (83%) declară că utilizează electrocasnice din clase economice, față de 15% care nu utilizează acest tip de aparate.

Care din următoarele acțiuni le întreprindeți în gospodăria Dvs. pentru scăderea consumului de energie?
Q22. Deconectez electrocasnicele când nu sunt folosite

În schimb, doar 56% dintre respondenți deconectează electrocasnicele când nu sunt folosite, față de 43% care susțin că le deconectează.

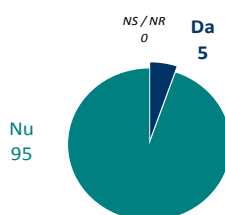
Care din următoarele acțiuni le întreprindeți în gospodăria Dvs. pentru scăderea consumului de energie?
Q23. Altele

Din păcate, 87% dintre respondenți consideră că nu întreprind și alte acțiuni, în afară de cele enunțate în întrebările anterioare, pentru scăderea consumului de energie în gospodărie. Răspunsul este înșelător și ține, mai curând, de un nivel scăzut de conștientizare, pentru că cei 12% care au răspuns „da”, au enumerat acțiuni banale sau firești: becuri mai puține sau stinse când nu este nevoie, geamuri termopan, repartitoare la calorifere etc. Ceea ce este important de văzut în aceste răspunsuri este necesitatea conștientizării unor acțiuni pe care, de altminteri, oamenii gospodari le fac în mod firesc.

Care din următoarele acțiuni le întreprindeți în gospodăria Dvs. pentru scăderea consumului de energie?

Q24. Nu întreprind nici o acțiune

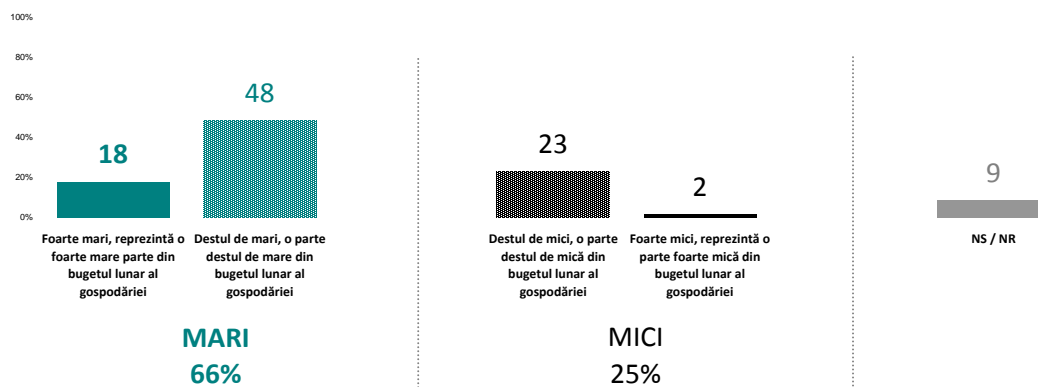

În fine, situația prezentată de răspunsurile la întrebarea Q 24, potrivit cărora doar 5% dintre respondenți nu întreprind nicio acțiune pentru scăderea consumului de energie, este optimistă: doar puțini dintre români sunt indiferenți față de economisirea energiei.

5. Cheltuieli generale cu energia

Q25. Cum considerați că sunt cheltuielile lunare totale cu energia pentru Dvs?

Precizare: E vorba de consumul total de energie, nu doar de energia electrică, ci și de gaze, încălzire

La întrebarea **Q25**, majoritatea respondenților consideră că, lunar, cheltuielile totale cu energia sunt „mari” în timp ce doar 25% le apreciază ca fiind „mici”. E important să subliniem că 18% dintre respondenți consideră aceste cheltuieli ca fiind „foarte mari”, față de numai 2% care le consideră „foarte mici”.

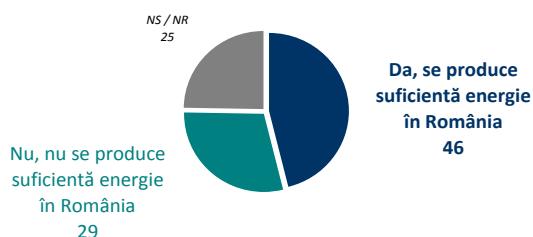
Dacă facem trimitere la barometrele anterioare despre sărăcie, observăm că procentul de circa 20% de respondenți care se consideră „săraci” se corelează cu respondenții care consideră cheltuielile pentru energie ca fiind foarte mari.

6. Percepția asupra situației energetice a României

Pachetul de întrebări **Q27-Q29** sondează opiniile privitoare la producția de energie din România.

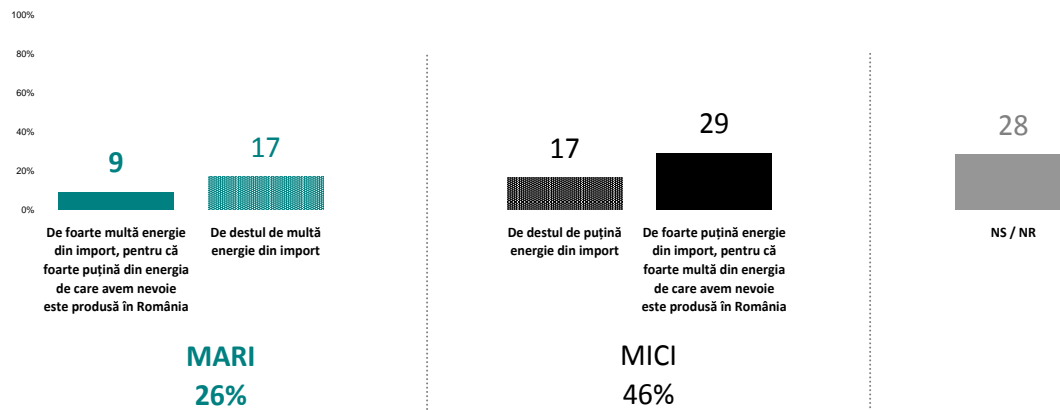
Q27. Considerați că în România se PRODUCE suficientă energie pentru a acoperi necesarul intern?

Precizare: E vorba de producția totală de energie, nu doar de energia electrică

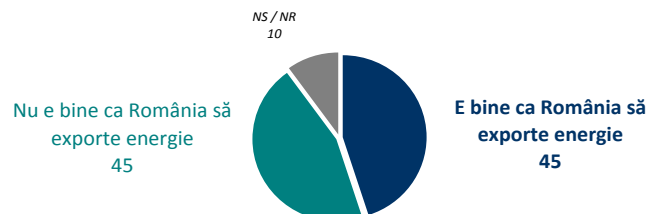
După cum se observă, 46% dintre respondenți consideră că se produce suficientă energie în România, față de doar 29% care spun că nu se produce suficientă energie în țară.

Q28. De câtă energie considerați că are nevoie România din import?
Precizare: E vorba de toate felurile de energie, nu doar de energia electrică

Tot 46% dintre respondenți consideră că România nu are nevoie decât de puțină energie de import, față de 26% care cred că necesitățile de energie din import ale țării sunt mari. Este interesant că distribuția răspunsurilor este puternic balansată către ideea că România are nevoie de foarte puțină energie din import, idee care perpetuează, cumva, din inerție, teza comunistă a independenței energetice țării. Există o percepție destul de slabă a faptului că normele UE limitează sever producția de energie din combustibili fosili poluanți (cărbune, păcură).

Q29. În privința exportului de energie în România, părerile sunt împărțite.
Unii consideră că e bine ca România să exporte energie, câștigăm astfel bani. Alții, din contră, consideră că nu e bine ca România să exporte energie, căci punem în pericol independența energetică a României. Dvs. cu care din aceste opinii sunteți mai degrabă de acord?

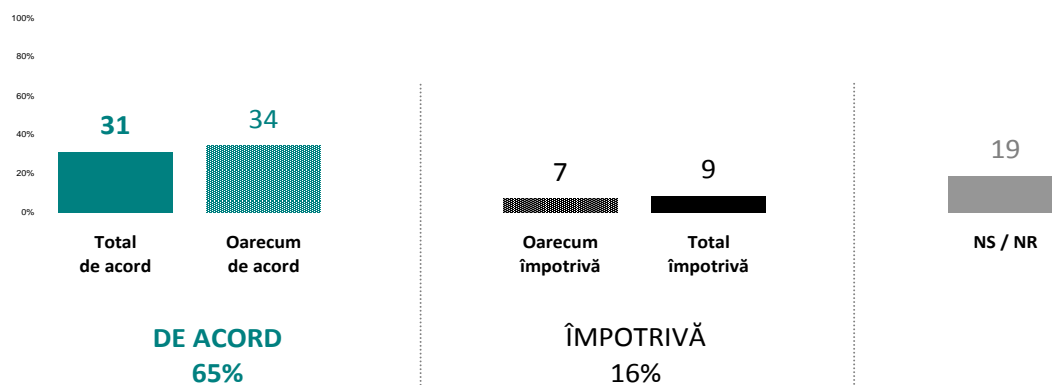

În privința exportului de energie, păreri sunt împărțite. Același procentaj (45%) este atât pentru, cât și împotriva exportului de energie. Această percepție pare să fie în contradicție cu tendința europeană de integrare a sistemelor energetice.

Pachetul de întrebări **Q30-Q37** se referă la sondarea opiniilor cu privire la sistemul energetic din România.

În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații privind sistemul energetic din România?

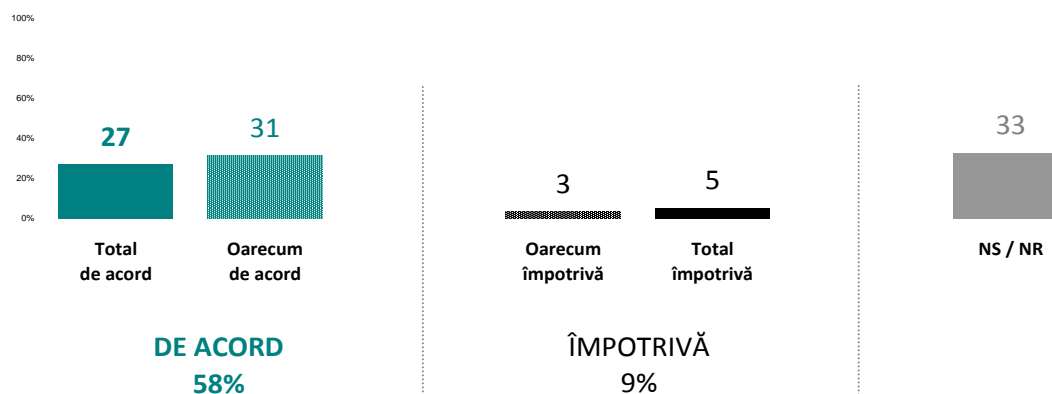
Q30. Piața de energie este liberalizată

Dintre respondenți, 65% consideră că piața de energie este liberalizată, față de 16% care resping această afirmație. E de subliniat că 19% nu știu sau nu răspund la această întrebare.

În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații privind sistemul energetic din România?

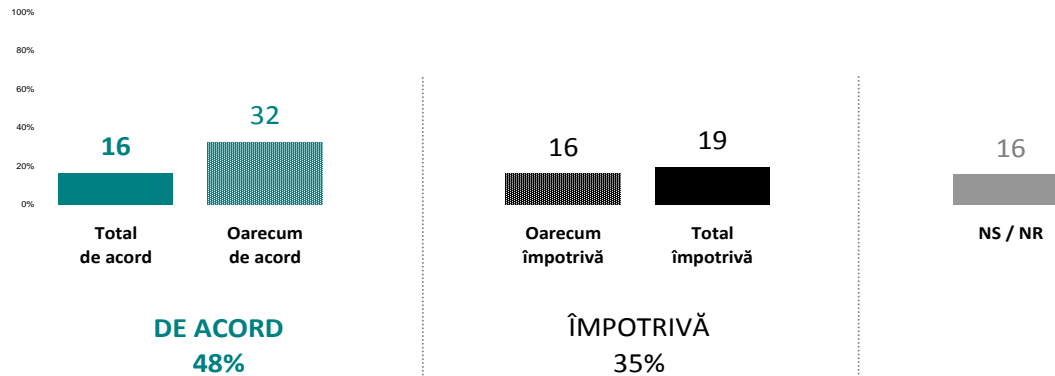
Q31. Sistemele energetice sunt interconectate la nivel național și regional

Oarecum surprinzător, foarte mulți (33%) dintre respondenți nu știu sau nu răspund la întrebarea dacă sistemele energetice sunt interconectate la nivel național și regional, iar dintre cei care au o opinie, 9% sunt împotriva acestei

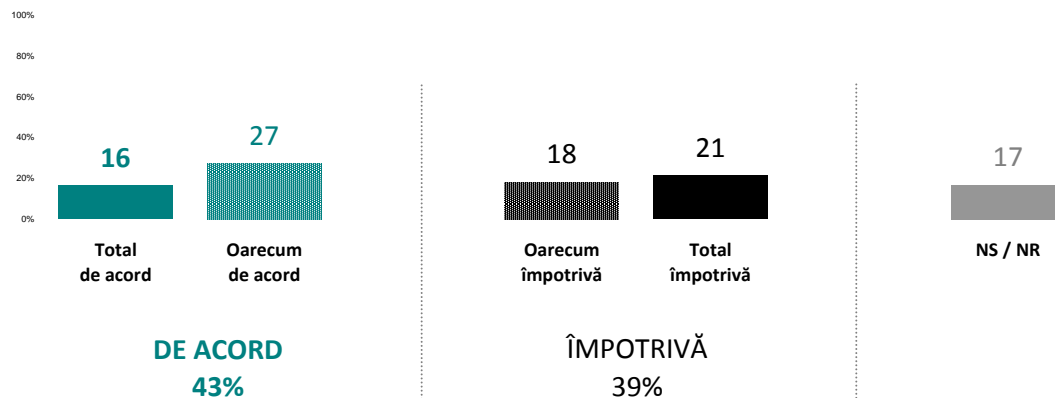
afirmații. Există, deci, o oarecare confuzie între producătorii de energie (care sunt diferiți și, eventual, privați) și sistemul energetic care este o entitate gestionată la nivel național.

În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații privind sistemul energetic din România?
Q32. Resursele energetice proprii sunt bine valorificate

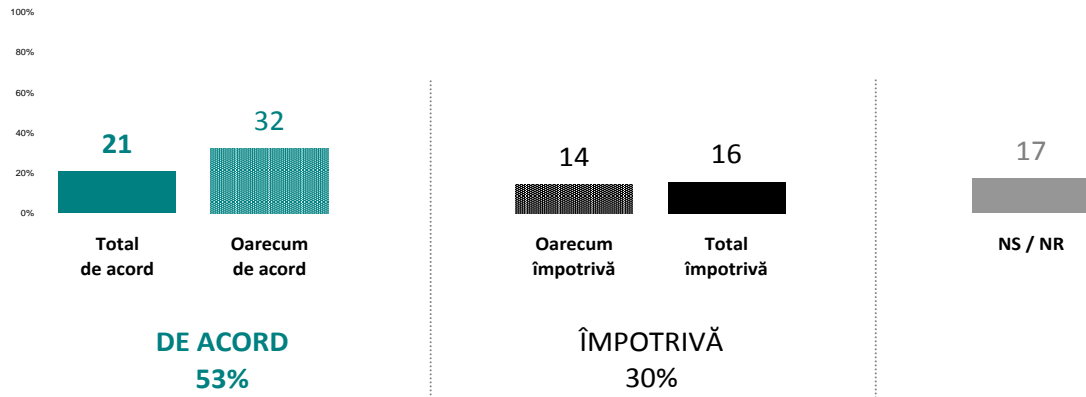
48% dintre respondenți se declară de acord cu afirmația potrivit căreia resursele energetice din România sunt bine valorificate. Procentajul de 35% de răspunsuri „împotriva” indică, însă, un scepticism semnificativ.

În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații privind sistemul energetic din România?
Q33. Sursele regenerabile de energie sunt bine promovate

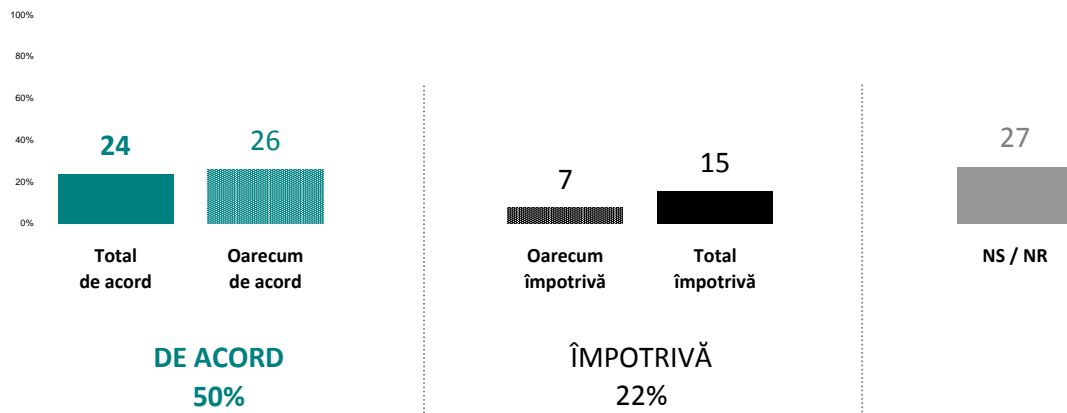
O situație și mai echilibrată (43% față de 39%) se evidențiază în pozițiile față de afirmația: „sursele regenerabile de energie sunt bine promovate”.

În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații privind sistemul energetic din România?
Q34. Energia este folosită în mod eficient

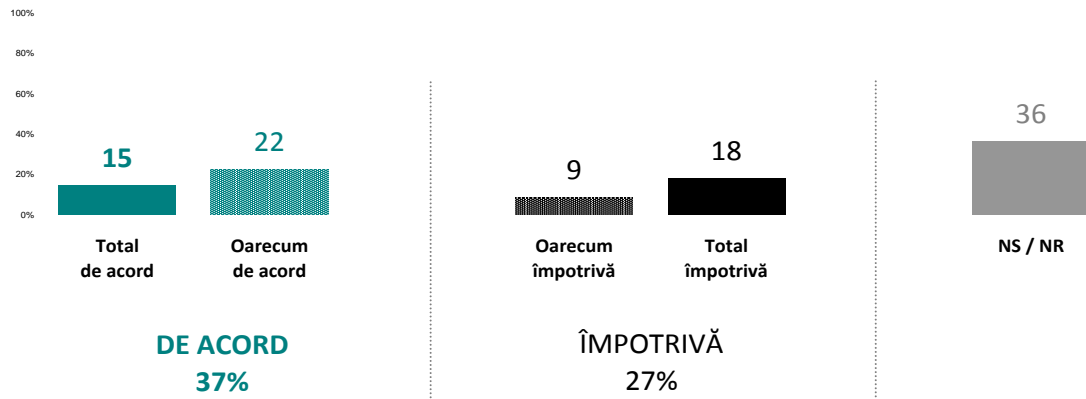
Părerile vizavi de folosirea eficientă a energiei în România se încadrează în aceeași notă de relativ scepticism, doar 53% dintre cei chestionați fiind de acord cu afirmația, față de 30% împotriva.

În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații privind sistemul energetic din România?
Q35. Există protecția consumatorului în domeniul consumului de energie

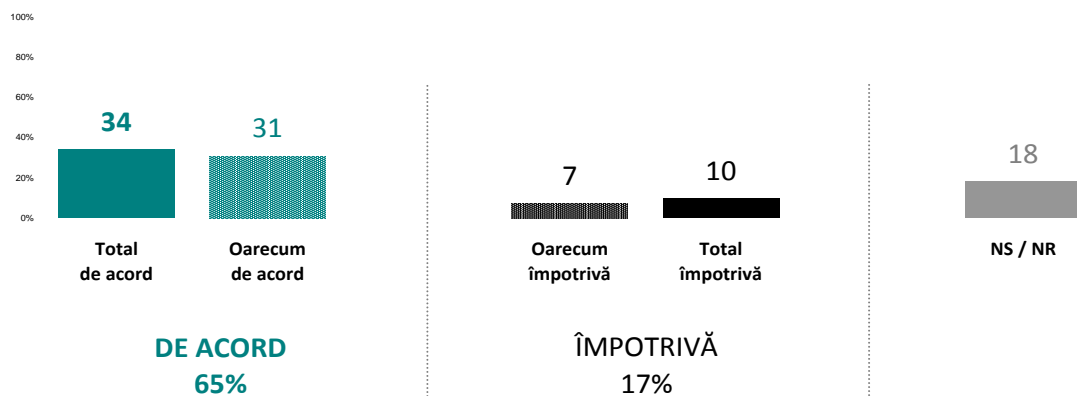
În privința protecției consumatorului în domeniul consumului de energie, se remarcă procentajul mare (27%) de NS/NR. Dintre cei care răspund, totuși, 50% apreciază că există o protecție a consumatorului.

În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații privind sistemul energetic din România?
Q36. Sistemul energetic este bine păzit cibernetic împotriva atacurilor pe Internet

Un procentaj și mai mare de NS/NR (36%) regăsim la poziția față de afirmația că sistemul energetic este bine păzit cibernetic împotriva atacurilor pe internet. Desigur, prea puțină lume în România, și nu numai, are cunoștințe despre posibilitatea unor atacuri cibernetice asupra sistemelor energetice. Reflexul oricărui respondent este prudența și aceasta se vede și în procentajul relativ mic (37%) al celor care consideră că sistemul energetic este apărat de atacuri cibernetice. Numărul mare al non-răspunsurilor indică, însă, și o lipsă de preocupare față de subiect, nu doar o necunoaștere a acestuia.

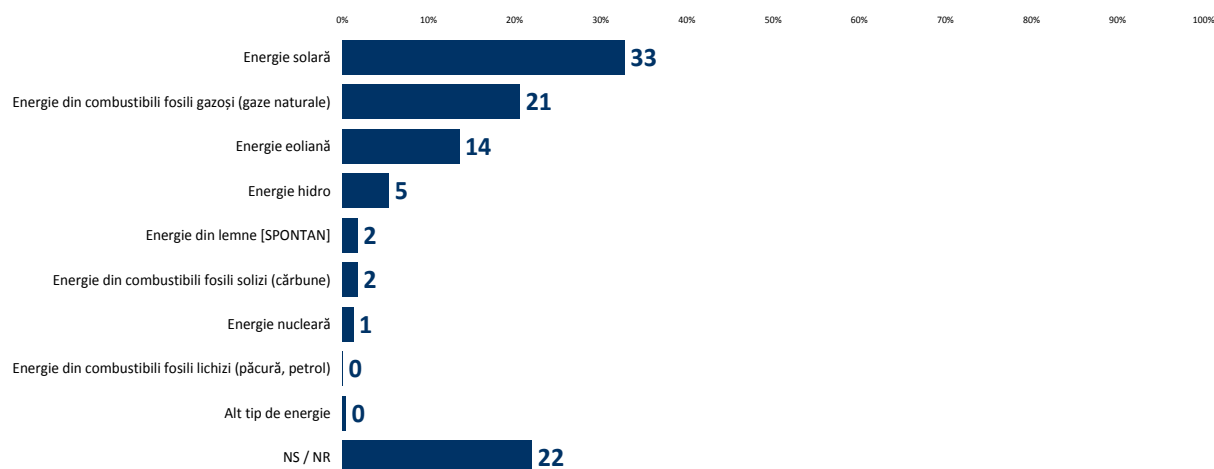
În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații privind sistemul energetic din România?
Q37. România are suficiente resurse energetice regenerabile

În fine, la ultima afirmație, 65% dintre respondenți susțin ideea că România are suficiente resurse energetice regenerabile, față de doar 17% care sunt împotriva.

Vom încheia cu prezentarea răspunsurilor la o întrebare care, metodologic a fost plasată la mijlocul chestionarului. Întrebarea **Q26** reflectă o viziune pozitivă a românilor asupra viitorului. Făcând abstracție de procentajul relativ mare (22%) de NS/NR, observăm că trei sferturi dintre respondenți ar prefera energii „curate”, regenerabile.

Q26. Dacă ar fi să alegeți, ce tip de energie preferați să utilizați?

7. Concluzii

Barometrul pe ODD7 scoate în evidență următoarele elemente:

- Consumul de energie din România se încadrează într-o schemă valabilă pentru țările în curs de dezvoltare: rețelele de energie electrică sunt accesibile și funcționale, rețelele de gaze naturale sunt relativ extinse, dar o parte semnificativă a populației nu este racordată la acestea și, în fine, rețelele publice de termoficare sunt restrânse și nefuncționale.
- Pentru cetățenii români, cheltuielile cu energia sunt mari în raport cu bugetul familiei. Această situație este și o consecință a faptului că sistemele de încălzire ale locuințelor sunt preponderent individuale și convârșitor ineficiente.

- Alinierea la standardele europene de eficiență energetică este moderată. Apare ca imperios necesară operațiunea de certificare a eficienței energetice a locuințelor.
- Românii sunt preocupați de scăderea consumului de energie, dar mai degrabă din perspectiva scăderii cheltuielilor, decât din conștientizarea ideii de eficiență energetică.
- Românii nu au o imagine foarte clară asupra producției de energie din România sau a comerțului cu energie.
- În mod similar, percepția asupra sistemului energetic din România este confuză și aici se simte nevoia unei mai mari transparențe a actorilor din sistem, dar și o mai temeinică informare a publicului, atât în zona de educație formală, cât și în comunicarea instituțiilor publice și a mass-media.
- Românii sunt sensibili la ideea de energie curată și/sau regenerabilă, afirmând, în mare majoritate, disponibilitatea pentru trecerea către astfel de surse de energie.